

===== Dini Tartışma =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Date: 12640

Bunu Faruk Beşer'in yazısını <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/Faruk_Beser/kurani-kimse-anla> okuduktan sonra yazıyorum.

Başlığı *Dinî Tartışma* diye de *Dini Tartışma* diye de okuyabilirsiniz. İki de anlamlı. [1]__

Dini konularda konuşmayı sevmiyorum. Birincisi, çok fazla fikir ve ölçü okudum ve mesleğimin din adamlığı olmadığını ve din adamı olsam bile, çözebileceğim konular olmadığını biliyorum. İnsan kendinden olanı her zaman daha samimi buluyor, ben de Faruk Beşer'i mesela, herhangi bir Şii aliminden daha samimi buluyorum. Yine de bunun kararını verecek durumda olmadığımı biliyorum.

Dini tartışmalara yeni bir bilgi getirmek hemen hemen imkansız. Ne diyebilirsiniz? Yeni bir ayet mi bulacaksınız, yeni bir hadis mi keşfedeceksiniz? Eldeki kaynaklarla *idare etmek* zorundasın. O kaynakların ne kadar güvenilir olduğuna da zaten bin yıl önce karar verilmiş.

Günün getirdiği yeni meseleler var ama bunlara da işin özünü bu eski kuralların birine benzeterek çözüm arıyorlar. Mecburen.

Zamanımızda, *haydi, biz bu işi baştan yapalım* diyen akımlar mevcut. Bazıları bana da cazip geliyor. Bakıyorum, evet, Kur'an-ı Hakim'de namazın ayrıntıları yok, vakitleri de net değil, *gündüzün başı ve sonunda namaz kılın ve orta namaza dikkat edin* diyor mesela. *Orta namaz*'ı bile ayrı bir vakit saymayıp, *dikkatle kılınan, istikamet üzere kılınan namaz* diye tefsir edenler var. Onlara göre bir sabah, bir de akşam namazı kılınca olabiliyor anladığım kadarıyla. Şahsen gayet hoş bulduğum, bilhassa tembelliğimle birleşince tadından kılmayıp yanında yatmak istediğim bir tefsir. Bana böyle müfessirler lazım.

Velakin, bir yandan da, *ha iki vakit olmuş, ha beş vakit* diyorum. Zaten asıl zorluk o değil, günlük hayat içinde Allah varmış gibi yaşamak. *Din adamlığı* da bu açıdan pek cazip gelmiyor. Meslekten *dinci* olan, hemen her açıdan kendini okuma ve yazmaya veriyor, hayatın kendisinden soyutluyor. Herhangi bir mahallenin imamı bile, devletten aldığı maaşın rahatlığıyla *maaşlı için fetvanın kolay olduğu* konularda esip gürleyebiliyor. Şahsından herhangi bir fedakarlık etmeyeceği konularda insanları uyarıyor. Evet, dindarlık her zaman zordu, bugün de zor velakin devletin veya üniversitenin garanti ettiği bir maaşa sırtını dayayıp, dindarlık *yapmak* bir nebze daha az zor. Asıl zorluk, bir şey üretip, bir şey yapıp, insanların arasında hayatın gerçek problemlerine çözüm bulmaya çalışırken doğru kalabilmek. İmtihan edilirken doğru kalabilmek.

O imtinanı halının altına süpürmeye yarayan bir takım araçlara, ki dini tartışmalar ve işin ayrıntısına olan derin takıntılar da buna dahil, pek ciddiyetle yaklaşmıyorum. Entelektüel olarak bir faydası vardır, eğer sorun çıkarsa soracak da birileri lazım ve birilerinin de bu konularda derinleşmesi gerek velakin o

derinleşenlerin de sadece şuurlarıyla konuştuğunu, herhangi bir zümre, devlet, parti, cemaat, genel olarak dünyevi kaygılarını sözüne karıştırmadığına inanmak lazım. Günümüzdeki *ulema* için bu kriterler zor. *Maslahat* insanları bir tarafa yönlendiriyor ve kaynakları o yönlendikleri taraftan okuyorlar.

Hasılı dini tartışmaları uzun zamandır, dinin *kendisi* olarak değil, bu konudaki entelektüel faaliyetler olarak okuyorum. *Kötü* değil veya *anlamsız* da değil ama her zaman *yapacağım en iyi iş* de değil.

Başka adam bulamadığı için gelip bana dini soru sorana da verdiğim tek tavsiye *günde iki rekat olsun namazını kıl* oluyor. *O namazda bunu artırabilmek için dua et.*

Hepimiz neyin doğru, neyin yanlış olduğunu, hangi durumdan ne çıkabileceğini ve hangi sakatlıklara bulaştığımızı aslında biliyoruz. En azından ben biliyorum. İnsanları aldatmak için çok imkan geçiyor elime mesela, onlara yalan söylemek için, her tür hokkabazlık için. Hemen her gün bir kere *yalan söyleyip kurtulsam mı* durumu yaşıyorum, üzerime aldığım işlerin bazılarının uzun zamandır bitemeyişi de fazla doğruculuktan. Bir yandan da fazla dürüst durup, bunun propagandasını yapmak da hoşuma gitmiyor, çünkü memleket veyahut *devlet* dediğimiz aygıt, vatandaşına yalan söyletmek üzere kurulmuş gibi duruyor ve onunla yaşamak zorundaysan, bir yerden, bir şekilde yalan söylemek zorunda olan çok. İnsanlara her şeyi ayrıntısıyla anlatmanın imkanı olmayabiliyor.

İnsan zihninin aynı anda dikkat edebileceği başlık sayısı sınırlı. Zihnini bir yere yönlendirince, başkalarından feragat etmiş oluyorsun. Dini ayrıntılara boğanların da, asıl mevzulara, doğruluk, ahlak gibi mevzulara dolaylı yoldan zarar verdiklerini düşünmeye başladım. Bir de bizde, *inanırsan kurtulursun* diye bir inanç var. Belki doğru, inşallah doğru, ancak bunun üzerinde fazla durmak *Yahudilerin bize ateş değmeyecek* demelerine benziyor. Bir şeye gerçekten inanan insan, zaten o gerçekmiş gibi yaşar ve insanın *Allah'a ve ahiret gününe* inanıp, hesap vereceğini düşünmesi bile onu doğrultmaya yeter. Bizdeki ise farklı bir inanç türü, *dilinle kabul ediyormuş gibi yap ve kurtul* cinsi bir inanç. İnsanları *kazanmak* adına, net olarak bilmedikleri bu konuda, çok geniş vaadlerde bulunuyorlar. Ben bir hadisin tefsirine bakıp, *inanan kurtulur* diyemem mesela, böyle temel bir inancın hemen her *âmenû*'dan sonra *ve amilu's-salihati* diye devam eden kitabı ciddiye almamaya yol açacağını düşünürüm.

Ondan sonra *inanıp*, cenneti garantilemiş ve hatta bunu Peygamber'den teyit ettirmiş insanların, falanca memurluk sınavında yolsuzluk yaptığını öğreniyor-sun. Ötekilerin inançlı inançlı rüşvet aldığını düşündüren bir intiba ediniyorsun. Berikilerin inançlı inançlı insanlara zulmettiğini görüyorsun. Burada bir yanlışlık yok mu?

Hasılı, Türkiye'nin diniyle ilgili dertlerim şöyle: Mesele çok fazla törenleşmiş durumda, insanlar neyi ne için yaptıklarını bilmiyor. Ayrıntılar, menkıbeler, hikayeler, gereksiz yığınla inanç ahlakın önüne geçmiş durumda, dini edebiyat ahlaksızlık için bir vasıta olarak kullanılıyor. Bunları düzeltecek kadar dini

birikime sahip insanların pek çoğu, dünyevi korkularla susuyor ve meselenin biraz daha bekleyerek çözüleceğine inanıyor.

Sanırım helak olduk da haberimiz yok.

Footnotes

.. [1] Bir gün diktatör olur da, imlayı ıslah edersem memleketin ekseriyetinin öğrenmemekte inat ettiği ve diğer ufak bir kısmının da takıntı geliştirdiği edat ve bağlaç *de*'lerin birleşik yazılmasını, ondan daha çok zihni karışıklık yarattığına inandığım fiilden isim yapım eki -ma ile olumsuzluk eki -ma'yı birbirinden ayırmak için aksan işaretlerini kullanacağım. Daha doğrusu olumsuzluk eki her zaman *mé* ve *má* olacak. Edatla çekim eki birleşince karışır diyenlere de, benzer bir teklifim olabilir: *Sendémi* ile *Sendemi* birbirinden daha kolay ayrılıyor, bunlardan ilkini bugün sen de mi diye yazıyoruz, ikincisini de sende mi diye.